

Kijken naar hoe we doen

Het Jan Cunen Museum in Oss presenteert de eerste museale solotoonstelling van Maartje Folkeringa; een rising star die prachtige beelden hakt uit polyurethaan. Een kleine tentoonstelling vol belofte.

Door Ans van Berkum

Haar materiaal blijft ruw en vertoont overal sporen van de gekke bewerkingen die ze toepast. Ze doet iets met fel gekleurde plasticine en misschien wel met een soldeerbout, getuige de zwarte sporen die je overal ziet, en vult weggevallen stukken op met schuimplastic. Als je naar haar wijze van materialiseren kijkt, zou je het 'schetsen' kunnen noemen. De expressie van de figuren is echter wonderbaarlijk precies. Je ziet direct dat de zittende vrouw die je door de deur naar de expositiezaal ontwaart, boos is. Óf dat speelt, want er is onmiskenbaar een relatie met de man die een stukje achter haar staat. Haar gedrag lijkt er door bepaald om hem iets duidelijk te maken. Het hele theater lijkt bedoeld om hem in te peperen 'dat ze dit niet pikt', ofwel 'verdomt' en zeer beledigd is. Heer V staat er nonchalant bij met een paar vingers in zijn broekband en een doorgezakte rug. Hij loert naar haar met een blik van 'hoe ga ik dit aanpakken?' Zij steekt haar kont naar achter en kijkt gemelijk een andere kant uit, duidelijk niet van plan om in te stemmen. Waarmee? Haar sexy kleren van papier en plastic zijn suggestief. Als je naar de binnenband kijkt die Heer V losjes over zijn arm heeft hangen, komen er heel wat associaties op met dingen die hier een rol kunnen spelen.

Desondanks moeten we ons realiseren dat de twee figuren origineel niet bij elkaar hoorden en alleen voor deze opstelling zijn samengebracht. Zo houdt Folkeringa ons een spiegel voor van ons eigen brein waarin we voortdurend van alles aan elkaar breien, met of zonder grond. We herinterpreteren gegevens vanuit onze eigen ervaring en plakken er verhalen aan vast, die meer iets over ons kijkers zeggen, dan over dat waar we naar kijken.

Ach

Het keukenmeisje dat ook in deze hemelsblauwe zaal staat, hoorde ooit bij een op de grond zittende sportvrouw, die ongelukkig mokt, terwijl ze zich afwendt van haar gesprekspartner en een heel lelijk gezicht trekt. In die setting geeft de staande reuzin wanhopig uitleg over iets. Ze lijkt met haar grote handen om vergeving te vragen, maar hoeft daar zo te zien wat de zittende figuur betreft niet op te rekenen. Die blijft onvermurwbaar in haar recht staan, daarbij de ander transformerend tot een pathetische smekeling. In Oss staat het keukenmeisje in het witte papieren rokje alleen, en is daarmee zo mogelijk nog zielliger. De rimpels in haar gezicht, haar netkousen, haar gaatjesbloes, het wordt vooral ook door de lomphouding van haar verschijning zo scherp aandoenlijk. Eenzaamheid en hulpeloosheid. "Ach.", denk je dan.

Maartje Folkeringa enceneerde ooit scènes in de vorm van performances, die het menselijke gedrag onder de loep nemen. Wie doet wat en waarom? De wijze waarop we op elkaar reageren, vanuit onze belangen en affecties, is uitermate boeiend, zo laat ze zien.

Mede daarom is het toch jammer dat we naast deze drie figuren alleen nog een buste te zien krijgen uit deze tak van haar oeuvre. De kop van een betueterde man met een introvert karakter. Een denker. Een huismus, een sigarenboer, een schoolmeester? Ik zou

Maartje Folkeringa, Heer V

het fantastisch vinden als het echt een portret was. Dan toont dit werk nog meer dan nu, ons eeuwige onvermogen om anderen te kennen en te doorgronden.

Uiterlijk

Folkeringa gaat in 2010 voor drie maanden naar Curaçao, waar ze een andere richting inslaat. Op het eiland gaat haar aandacht uit naar de tekens die mensen dragen om status te tonen of te simuleren. Protserige horloges, edelstenen, zegelringen, ridderorden, gouden kettingen en Swarovsky kristal. *Bling Bling* heet de serie die daaruit ontstaat en die ze in een knalroze kamer toont. Het gaat om reliëfs en objecten, gemaakt van kokertjes, beplakt met blinkende folie. Ik vind het jammer dat iemand die zo treffend rechtstreeks kan verbeelden, zich hier achter abstractie en decoratie verschuilt. De vormen die ze kiest, geven alleen maar déjà vu gevoelens. Als je het verhaal van haar verblijf op Curaçao niet kent, zeggen ze niets.

Er is weliswaar een link met haar beelden. Ook dit werk baseert zich op wat er aan de buitenkant te zien is. Maar als Folkeringa zich beperkt tot het uitvergroten van pracht en praal zonder haar basale fascinatie voor het opereren van de mens daarbij te betrekken, loopt ze het gevaar oppervlakkig te lijken. Hoe dan ook; hier is een kunstenaar met perspectief opgestaan. Laten we haar blijven volgen.

Maartje Folkeringa, Museum Jan Cunen, Oss, 11 juni t/m 21 oktober 2012, www.museumjancunen.nl